

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

педагогічний факультет
кафедра музичного мистецтва

ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ

Назва навчальної дисципліни	Хорове диригування
Шифр	ООК 18.03
Викладач	Пухальський Тарас Дмитрович, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри музичного мистецтва
Профайл викладачів	https://moodle.kpnu.edu.ua/user/profile.php?id=202
Е-mail	pukhalskyv@kpnu.edu.ua
Сторінка навчальної дисципліни в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=809
Консультації	Понеділок о 15:00 год.
Форма навчання	Денна форма
Освітній рівень	перший бакалаврський рівень освіти
Галузь освіти	О1 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Статус дисципліни (нормативна / вибіркова)	нормативна
Рік навчання	перший / 2022-2023; другий / 2023-2024; третій / 2024-2025; четвертий / 2025-2026.
Семестр вивчення	I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII.
Мова викладання	українська
Форма занять	практичні
Кількість кредитів ЄКТС	12 кредитів ЄКТС
Загальний обсяг годин	360 год.
Кількість годин навчальних занять	120 год.
Лекційні заняття	-
Практичні заняття	120 год.

Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна робота та індивідуальна робота	240 год.
Форма підсумкового контролю	Залік (4, 7 семестри) Екзамен (8 семестр)
Анотація дисципліни	Навчальна дисципліна « Хорове диригування » є складовою частиною дисциплін професійної підготовки, яка передбачає формування у майбутнього вчителя музичного мистецтва професійних знань, вмінь, навичок, досвіду у виконавській майстерності, які забезпечують його готовність до керівництва шкільним вокально-хоровим колективом.
Мета навчальної дисципліни	Метою навчальної дисципліни « Хорове диригування » є підготовка студентів до проведення вокально-хорової роботи в загальноосвітній школі на уроках музики та в позакласній вокально-хоровій діяльності, формування музичного кругозору і організація художньо-практичної діяльності студентів, озброєння їх знаннями і навичками, необхідними для оволодіння технікою диригування, самостійного вивчення вокально-хорових зразків, а також підвищення рівня художнього виховання засобами музичного мистецтва.
Завдання навчальної дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> – виховання у студентів любові до диригентської діяльності, хорового мистецтва; – засвоєння диригентсько-хорових знань, вмінь, навичок, необхідних для проведення практичної роботи з хором; – розвиток музичних здібностей (слуху, відчуття ладу, ритму, пам'яті, музичного і творчого мислення); – формування навичок самостійної роботи над партитурою (спів партій, акордів; виконання хорової партитури на фортепіано; вміння передати зміст твору та його виконавську інтерпретацію засобами диригентської техніки, слова, міміки; усний та письмовий аналіз твору); – ознайомлення з організаційними та методичними основами роботи з хором (організація хору та хорових занять; вироблення вокально-хорової техніки, елементів хорового звучання; музично-теоретичне навчання учасників хору; виконавська діяльність хору); – вивчення кращих зразків української і зарубіжної класичної і духовної хорової спадщини, народнопісенної творчості, пісень, написаних для дітей, творів самодіяльних композиторів регіону.
Пререквізити навчальної дисципліни	Програма дисципліни враховує набуті студентами знання і вміння з історії музики, сольфеджіо, гармонії, хорознавства, хорового класу, музичного інструмента.

Технічне програмне забезпечення	і Музичний інструмент, камертон, пюпітр.
Політика навчальної дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> – позитивне налаштування на творчу атмосферу та ефективну роботу над вдосконаленням виконавської майстерності студентів у класі хорового диригування; – дотримання студентами термінів виконання усіх видів завдань, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни; – поведінка студентів в аудиторії має відповідати встановленим в університеті правилам.
Результати навчання. Знати:	<ul style="list-style-type: none"> – теоретичні основи диригування хоровим колективом; – будову диригентського апарату, його функції та можливості; – методи, прийоми та форми роботи з шкільними хоровими колективами; – вокальні характеристики учасників шкільного хорового колективу; – принципи та педагогічні умови формування шкільного хору.
Вміти:	<ul style="list-style-type: none"> – володіти диригентською технікою та прийомами роботи з хором; – реалізувати власний творчо-художній потенціал у вивченні музичних творів з хоровим колективом; – організувати хорову діяльність учнів загальноосвітньої школи; – формувати репертуар шкільного хорового колективу; – аналізувати партитури хорових творів; – відтворювати хорову партитуру на музичному інструменті відповідно до принципів хорової органіки; – створювати художньо-переконливі інтерпретації хорових творів.
Компетентності	<p>інтегральні:</p> <p>Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі 01 Освіта/Педагогіка у сфері музичного мистецтва, теорії і практики музично-творчого розвитку учнів, що передбачає застосування теорій, методик, методів навчання та технології музичного навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>спеціальні (фахові, предметні):</p> <p>СК 6. Сформованість знань, умінь, навичок та компетентностей організації диригентської діяльності вчителя музичного мистецтва у закладах загальної середньої освіти.</p> <p>СК 10. Володіння диригентсько-хоровими вміннями та навичками у проведенні практичної роботи з шкільним хором; уміннями розвивати музичні здібності (слух, відчуття ладу, ритму, пам'яті, музичне і творче мислення); володіння уміннями методичних основ роботи з учнівським хором (організація хору та хорових занять; вироблення вокально-хорової техніки, елементів хорового звучання; музично-теоретичне навчання</p>

	<p>учасників хору; виконавська діяльність хору); володіння знаннями кращих зразків української та зарубіжної хорової музики, народно-пісенної творчості, регіональної музичної творчості.</p> <p>СК 14. Володіння методикою навчання учнів співу; здатність керувати музично-педагогічним процесом організації роботи зі шкільними творчими колективами. Сформованість практичних умінь і навичок роботи з учнівським хором, диригентського керівництва хоровим колективом на основі обізнаності із сутністю, принципами і механізмами хорового виконавства, усвідомлення функцій хорового співу в музично-естетичному розвитку учнів; володіння практичними навичками роботи над шкільним пісенним репертуаром.</p>
<p>Теми занять</p>	<p>Змістовий модуль 1. Основи диригування.</p> <p>Тема 1. Вступ до предмету «Хорове диригування».</p> <p>Тема 2. Диригентський апарат та його будова.</p> <p>Тема 3. Диригентський жест та його структура.</p> <p>Тема 4. Диригентська схема. Тридольний розмір.</p> <p>Тема 5. Диригентський показ початку і закінчення хорового виконання.</p> <p>Тема 6. Робота над вивченням хорового твору у класі диригування.</p> <p>Змістовий модуль 2. Основи техніки хорового диригування.</p> <p>Тема 7. Диригування хорових творів у чотиридольному розмірі.</p> <p>Тема 8. Диференціація функцій рук в диригуванні.</p> <p>Тема 9. Штрихи у хоровому диригуванні.</p> <p>Тема 10. Динаміка в диригентському виконавстві.</p> <p>Тема 11. Темп та його основні види.</p> <p>Тема 12. Робота з хоровою партитурою.</p> <p>Змістовий модуль 3. Вдосконалення техніки хорового диригування.</p> <p>Тема 1. Диригування хорових творів у дводольному розмірі.</p> <p>Тема 2. Керування хоровими колективами різного складу.</p> <p>Тема 3. Вивчення хорових творів з акомпанементом.</p> <p>Тема 4. Диригування пауз та фермат.</p> <p>Тема 5. Ритм і метр у хоровому диригуванні.</p> <p>Тема 6. Змінні динамічні відтінки.</p> <p>Тема 7. Вивчення та аналіз творів шкільного пісенного репертуару.</p> <p>Змістовий модуль 4. Засоби музичної виразності у хоровому диригуванні.</p> <p>Тема 8. Подальший розвиток незалежності рук.</p> <p>Тема 9. Диригування хорових творів у розмірах 3/8, 6/8, 3/2, 9/8, 12/8.</p> <p>Тема 10. Штрихи staccato, marcato.</p> <p>Тема 11. Темпові відхилення.</p> <p>Тема 12. Фразування у хоровому виконавстві.</p> <p>Тема 13. Робота з камертоном.</p> <p>Тема 14. Аналіз хорових творів.</p> <p>Змістовий модуль 5. Хормейстерська діяльність учителя музики.</p> <p>Тема 1. Розвиток музичного слуху диригента.</p> <p>Тема 2. Диригування хорових творів із змінними розмірами.</p> <p>Тема 3. Практика роботи з камертоном.</p> <p>Тема 4. Диригування у мішаних розмірах.</p> <p>Тема 5. Шкільний пісенний репертуар.</p>

	<p>Змістовий модуль 6. Диригентсько-хорова практика учителя музики. Тема 6. Планування процесу вивчення музичного твору з хором. Тема 7. Читання хорових партитур. Тема 8. Репетиційна робота диригента. Тема 9. Вивчення хорових творів поліфонічного характеру. Тема 10. Вивчення хорових творів великої форми. Тема 11. Вивчення хорових творів для соліста і хору. Тема 12. Диригування хорових творів немензурованого безрозмірного письма.</p> <p>Змістовий модуль 7. Моделювання процесу роботи з шкільним хоровим колективом. Тема 1. Основи хормейстерської роботи з дитячим голосом. Тема 2. Розучування хорового твору з шкільним хором. Тема 3. Хоровий ансамбль Тема 4. Взаємодія диригента і дитячого хору. Тема 5. Підготовка до проходження диригентської практики в школі.</p> <p>Змістовий модуль 8. Художньо-інтерпретаційна діяльність вчителя-диригента. Тема 6. Мова диригентського жесту. Тема 7. Засоби художнього впливу на хоровий колектив. Тема 8. Стил, жанр та інтерпретація. Тема 9. Концертне виконання хорового твору. Тема 10. Словесно-образний аналіз хорових творів.</p>
Методи навчання	Словесні, наочні, практичні, репродуктивні, проблемні, творчі, інтерактивні.
Методи перевірки результатів навчання	Практичні.
Форма оцінювання	Залік, екзамен.
Умови оцінювання	Виконання програмових хорових творів у кінці семестру відповідно до робочої програми дисципліни.
Оцінювання (он-лайн/очно (е-портфоліо))	очно
Критерії оцінювання	<p>Основними критеріями сформованості в студентів художньо-виконавських вмінь у класі хорового диригування є:</p> <ul style="list-style-type: none"> – якісне виконання хорових творів; – систематична та результативна робота студента над вдосконалення техніки хорового диригування; – цікава та обгрунтована інтерпретація диригентсько-хорових творів; – якісне виконання хорової партитури на музичному інструменті; – знання всіх хорових партій програмових творів; – розвинена виконавська майстерність; – глибокий аналіз хорових творів із словесно-образною характеристикою.

**Розподіл балів,
що отримують
студенти**

1-й рік навчання:

1 семестр			2 семестр		
Змістовий модуль 1 (25 балів)			Змістовий модуль 2 (25 балів)		
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	Поточний контроль	Самостійна робота	МКР
8	4	13	8	4	13

2-й рік навчання:

3 семестр			4 семестр			Сума
Змістовий модуль 3 (25 балів)			Змістовий модуль 4 (25 балів)			залік
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
8	4	13	8	4	13	100

3-й рік навчання:

5 семестр			6 семестр			7 семестр			Сума
Змістовий модуль 5 (30 балів)			Змістовий модуль 6 (30 балів)			Змістовий модуль 7 (40 балів)			залік
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
10	5	15	10	5	15	15	5	20	100

4-й рік навчання:

8 семестр		Екзамен	Сума
Змістовий модуль 8 (30 балів)			
Поточний контроль			
40		20	100

Перспектива професійного

У результаті вивчення курсу студент здатний до самостійної диригентсько-хорової діяльності, а також до організації

розвитку (кар'єри)	вокально-хорової діяльності учнів закладів загальної середньої освіти та мистецьких навчальних, організації шкільних та позашкільних хорових колективів.
Література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бенч-Шокало О.Г. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції: навч. посібник / Ольга Григорівна Бенч-Шокало. – Київ: Український світ, 2002. – 440 с. 2. Бірюкова Л. А. Підготовка вчителя музики до роботи з хором: навчально-методичний посібник / Л. А. Бірюкова. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2011. – 240 с. 3. Вокально-хорова робота з дітьми на матеріалі вправ-розспівок [Ноти]: [навч.-метод. посіб.] / [авт.-упоряд.] Зеленецька І.О. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2016. – 139 с. 4. Голик Г.Г. Психологія диригентсько-хорової діяльності / Г.Г. Голик. – Дрогобич: Вимір, 2000. – 108 с. 5. Горбенко С.С. Дитяче хорове виховання в Україні. Навчально-методичний посібник / С.С. Горбенко. – К.: ІЗМН, 1999. – 253 с. 6. Григор'єва В.В. Хорове диригування: метод. рек. до самост. роботи / Вікторія Григор'єва; Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т психол.-пед. освіти та мистец., каф. муз. виховання. – Бердянськ: Ткачук О. В., 2012. – 119 с. 7. Демчишин М.С. Методика музичного аналізу вокально-хорових творів: Навчальний посібник для студентів мистецьких вузів і вчителів освітньої галузі / М.С. Демчишин. – К.: ІЗМН, 1996. – 132 с. 8. Долчук Р.О. Хорове аранжування / Р.О. Долчук. – Івано-Франківськ: обласна друкарня, 2005. – 382 с. 9. Доронюк В.Д. Диригент шкільного хору: навч. посібник / В.Д. Доронюк, Л.І. Серганюк, Ю.М. Серганюк. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника, 2010. – 513 с. 10. Доронюк В.Д. Курс техніки диригування / Василь Доронюк. – Івано-Франківськ: обласна друкарня, 2004. – 292 с. 11. Доронюк В.Д. Шкільне хорознавство / В. Доронюк, Ж.Зваричук. – Івано-Франківськ: обласна друкарня, 2008. – 336 с. 12. Єгоров О.Є. Теорія і практика роботи з хором / О.Є. Єгоров. – К.: Держ. видав-во образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР. – 1961. – 239 с. 13. Запорожець Е.Е. Історичні етапи розвитку вокально-хорового мистецтва України [Електронний ресурс]. Режим доступу – http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/MusicaAndLife/29238.doc.htm 14. Іванов В.Ф. Навчання церковного співу в Україні у IX – XVII ст. / В.Ф. Іванов. – К.: Музична Україна, 1997. – 248 с. 15. Карпенко Є.В. Хорове аранжування: Навчально-методичний посібник для студентів музичних факультетів вищих навчальних закладів / Є.В. Карпенко, Н.В. Карпенко. – Суми: Мрія, 2007. – 220 с. 16. Колесса М.Ф. Основи техніки диригування / М.Ф. Колесса. – К.: Музична Україна, 1973. – 199 с. 17. Коломоець О.М. Хорознавство: навч. посібник / О.М. Коломоець. – К.: Либідь, 2001. – 168 с. 18. Корній Л. П. Історія української музики / Лідія Корній. – Київ-Харків-Нью-Йорк: М.П. Коць, 1996. – Частина перша. – 314 с.

19. Корній Л. П. Історія української музики / Лідія Корній. – Київ-Харків-Нью-Йорк: М.П. Коць, 2001. – Частина друга. – 477 с.
20. Лашенко А.П. З історії київської хорової школи / А. П. Лашенко. – Київ: Музична Україна, 2007. – 200 с.
21. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України. – К.: Музична Україна, 1989.
22. Мартинюк А.К. Диригування: навчальний посібник / А.К. Мартинюк. – Мелітополь, 1996. – 125 с.
23. Мархлевський А.Ц. Практичні основи роботи в хоровому класі / А.Ц. Мархлевський. – К.: Музична Україна, 1986. – 96 с.
24. Ничай О.В. Професійна підготовка диригента / О.В. Ничай. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – 36 с.
25. Раввінов О.Г. Методика хорового співу в школі / О.Г. Раввінов. – К.: Музична Україна, 1971. – 120 с.
26. Смирнова Т.А. Хорознавство (історія, теорія, методика): навч. посібник / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Харків: ХДПУ, 2000. – 180 с.
27. Стецик О. Короткий курс диригування / Ольга Стецик. – Івано-Франківськ: Іванофранківська теологічна академія, 2000. – 64 с.
28. Хлебникова Л.О. Методика хорового співу у початковій школі / Л.О. Хлебникова. – Тернопіль: Богдан, 2006. – 216 с.
29. Щур М. Шкільний хор: шкільний гурток / Марія Щур. – Харків: Ранок, 2010. – 96 с.
30. Яропуд З.П. Диригентська практика у духовній хоровій музиці (на матеріалі духовних творів немензурованого безрозмірного письма): навч. посібник. – Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д.Г., 2011. – 148 с.
31. Ятло Л.П. Теорія та методика роботи з дитячим хором: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Л. П. Ятло. – 3-е вид.. – Умань: ФОП Жовтий О.О., 2013. – 172 с.